

Slovenija suverena republika!

Slovenski parlament v Ljubljani je v ponedeljek, 2. t.m., skoraj soglasno odobril izjavo o suverenosti Republike Slovenije.

Ne gre za kako odcepitev od Jugoslavije, temveč za slovesno izjavo, ki obvezuje slovenski parlament in slovensko vlado in ki jasno poudarja, da sloni ves slovenski politični, gospodarski in pravni sistem na ustavi in zakonih Republike Slovenije. Ti so torej nadrejeni vsakemu drugemu zakonu, tako tudi zvezni jugoslovanski ustavi, zakonom in drugim predpisom, ki bodo odslej veljali v Sloveniji le pod pogojem, da ne nasprotujejo slovenski zakonodaji. Slovenija se je torej odločila za izvajanje popolne suverenosti, ki izhaja iz naravnega in mednarodnega prava, a tudi iz slovenske ustave. Na tej podlagi se bo pač v prihodnje dogovarjala z drugimi republikami v Jugoslaviji o novi podobi skupne zveze, ki bi se pa lahko ob neupoštevanju slovenskih želja tudi razdrla.

Gre za zgodovinski dogodek, je poudarilo veliko govornikov. Na začetku je kazalo, da bodo predlog o izjavi prekrila nesoglasja in polemike, ker sprva ni bil na dnevnem redu in so ga predlagali poslanci DEMOS-a, nekatere druge sile pa so želele daljšo razpravo in v bistvu odložitev. Kot je povedal predsednik parlamenta dr. Bučar, pa je prišla deklaracija na dnevni red, ker je skupščina kot izraz javnega mnenja Slovenije postala nestrpnna ob počasnosti sprememb v Sloveniji in ovi-rah, ki jih za reforme predstavlja zvezna zakonodaja.

Za izjavo o suverenosti se je končno izreklo 187 poslancev, proti so bili trije, dva pa sta se vzdržala. Na skupnem zasedanju vseh treh zborov se je med ploskanjem oglasila slovenska himna.

V izjavi je rečeno, da morajo vsi organi in organizacije na ozemlju republike Slovenije spoštovati slovensko zakonodajo. Odslej bodo zvezni zakoni veljali le, če jih bo potrdil tudi slovenski parlament. Za zakone, ki so bili sprejeti vse do včeraj, pa bo vlada do septembra pripravila osnutek ustavnega zakona, ki bo povedal, kateri zvezni predpisi ne veljajo več, ker so v nasprotju s slovenskimi. V teku enega leta bo sprejeta nova slovenska ustava.

ČESTITKE IN VOŠČILA Ssk

Med zasedanjem slovenskega parlamenta, ki je sprejel izjavo o suverenosti
dalje na 2. strani ■

Predsednik slovenske vlade Peterle

»Manjšina mora biti subjekt in partner«

Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle je v torek, 3. t. m., skupno z najtesnejšimi sodelavci, povabil na odkrit pogovor vidne predstavnike slovenske narodnostne skupnosti iz Italije, Avstrije in Madžarske. V imenu demokratično prerajene Slovenije je pozdravil zastopnike strank in organizacij vseh nazorov, prav tako pa tudi predstavnike kulturnega življenja in pa duhovnikov. Poudaril je, da so to prvi uradni gostje slovenske vlade, odkar je parlament dan prej razglasil suverenost Republike Slovenije. Ob tem je naglasil, da parlamentarni akt ne predstavlja odcepitve, marveč pospešenje demokratizacije, v želji po suverenem življenju po standardih ostale Evrope. Vlada — je dejal Peterle — bo poslej zavezana samo Sloveniji, Jugoslaviji pa le, kolikor bo to dopuščala skupščina.

Slovenija postaja živ pojem v Evropi — je dodal; izdelala si je lasten zunanje-politični koncept in v načrtu ima lastna predstavništva na tujem. Peterle je znova naglasil, da si Evropo predstavlja in želi predvsem kot zvezo narodov, za razliko od zveze držav ali pa regij. V taki

Evropi bi morale manjšine uživati zaščito po najvišjih možnih standardih, in v taki luči namerava Slovenija skrbeti za svoje skupnosti izven državnih meja. Predsednik vlade je naglasil obrabljenost fraze o manjšini kot mostu: po njegovem prepričanju mora biti manjšina predvsem subjekt in partner, zato je bilo tudi uvedeno načelo, da morajo pri pogovorih med Slovenijo s sosednjimi državami vedno sodelovati tudi predstavniki slovenskih manjšin.

Lojze Peterle je potem govoril tudi o narodni spravi. Poudaril je, da je to proces, ki bo teklen naprej tudi po nedeljski veliki komemoraciji v Kočevskem Rogu; rekel je dalje, da bi se moral ta proces uveljavljati med vsemi slovenskimi skupnostmi, kjerkoli bi bilo to potreba, Slovenija pa bo hkrati želela biti povezovalka med vsemi svojimi sinovi tudi na tej ravni. Slovenski vladni predsednik je nato jasno podčrtal nujnost enakopravnega ravnanja matice z vsemi zunanjimi skupnostmi.

dalje na 2. strani ■

Velika komemoracija v Kočevskem Rogu

V Ljubljani in zlasti na območju Kočevja so v teku še zadnje priprave na veliko spominsko prireditev, ki bo v nedeljo, 8. t. m., v Kočevskem Rogu. Spored predvideva najprej žalno mašo, ki jo bo ob 11. uri daroval ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Alojzij Šuštar; po maši bo nadškof simbolično pokopal vse tiste, ki so leta 1945 našli smrt v roških brezni. Sledil bo govor predsednika Republike Slovenije Milana Kučana, za čigar izvajanja vlada v Sloveniji in tudi zunaj njenih meja veliko pričakovanje.

Če je res, da se je z izvolitvijo slovenskega parlamenta v letošnjem aprilu končala na Slovenskem — kot je dejal predsednik novoizvoljene slovenske zakonodajne zbornice dr. France Bučar — državljanska vojna, je prav gotovo tudi res, da bo v nedeljo, 8. t. m., opravljeno tudi dolžno pietetno dejanje, kot se spodobi vsakemu omikanemu narodu.

Na takšno spominsko prireditev, kakršna bo čez nekaj dni na Kočevskem, so prav gotovo dolga leta čakali vsi tisti,

ki jim je zares pri srcu usoda slovenskega naroda. Ne moreš si namreč predstavljati nadaljnega obstoja naroda, ki že skoraj pol stoletja nosi v sebi in s seboj tako globoko travmo, kot je tista, ki je nastala z epilogom državljanske vojne. Skoraj 50 let je že minilo od konca druge svetovne vojne, zato je povsem nesmiselno še dalje razpravljati, kdo je med vojno imel prav in kdo ni imel prav. Nepristranska zgodovina je to med drugim v glavnem že opravila. Kar Slovenci toliko let po vojni še niso opravili, je to, da niso izkazali poslednje časti vsem žrtvam vojnih dogodkov, zlasti ne tistim, ki jim je bilo življenje odvzeto na tako kruti in nečloveški način, kot v Kočevskem Rogu.

Toda nedeljska komemoracija je in mora biti tudi opomin, da je življenje vsakega človeka sveto in da nima nihče nikdar in v nobenih okoliščinah pravice, da človeku odvzame življenje. Če to spoznanje ne bo prišlo v zavest vseh naših ljudi, bo tudi velika komemoracija v Kočevskem Rogu žal zaman.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 8. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Koncert v parku«. Radijska igra (Mirko Mahnič): 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 12.40 Pihalni orkestri; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Števerjan 1990; 17.00 Alojz Rebula: »V Sibilinem vetru«, roman; 18.30 Glasbeni portret Urbana Kodra; 19.00 Večerni radijski dnevnik; 19.30 Neposredni prenos Festivala narodnozabavne glasbe iz Števerjana; 20.00 Neposredni prenos finalne tekme svetovnega nogometnega prvenstva z olimpijskega stadiona v Rimu.

■ PONEDELJEK, 9. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Dimitrij Kralj: »Muza v kupeju«. Radijska igra; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.40 Oktet Javor iz Pivke; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Svet Boga, Bog sveta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Antonina Dvoržaka; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 10. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Arhipelag Goli; 9.10 »Jurij Kozjak, slovenski janičar«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Svet Boga, Bog sveta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Antonina Dvoržaka; 18.00 Najdaljša pot; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 11. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 9.10 »Jurij Kozjak, slovenski janičar«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Moški zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kortovela; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Oblaki so rudeči; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Svet Boga, Bog sveta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Antonina Dvoržaka; 18.00 Med zemljo in sanjami; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 12. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Ekologija danes; 9.10 »Jurij Kozjak, slovenski janičar«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Dobrodošlo, poletje!; 12.40 Iz naših festivalov; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Svet Boga, Bog sveta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Antonina Dvoržaka; 18.00 Jugoslavija 1941-1945; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 13. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 9.10 »Jurij Kozjak, slovenski janičar«; 9.30 Beležka: Cigani ne kradojo pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Goriški film Videomonitor 1990; 12.40 Slovenski zbori; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Priljubljene melodije; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Svet Boga, Bog sveta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Antonina Dvoržaka; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 14. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 »Podnajemnik«, radijska kriminalka; 9.35 Orkestralna glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Poletne razglednice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 In exilium; 15.05 Vroči val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Antologija humorja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Manjšina mora biti subjekt...

■ nadaljevanje iz strani 1

Po nagovoru predsednika Lojzeta Peterleta so se javili k besedi številni gostje iz zamejstva. Po eni strani so kratko navedli nekaj specifičnih problemov iz svojih okolij, nekaj misli pa je bilo tudi skupnih, dobro ubranih na Peterletovo povabilo, naj bi bil ta sestanek v Ljubljani uglasen predvsem na »naš skupni slovenski imenovalček«. Izstopale so naslednje misli:

- Slovenija naj ustvari model o zglednem ravnanju z manjšinami;
- nova, demokratična podoba Slovenije krepi ponos Slovencev zunaj matičnih meja ter je zanje tudi izziv za lastno prenavljanje;
- več govornikov je izreklo čestitke za demokratično preroditev matične domovine in pa zahvalo za ustanovitev posebnega ministrstva za Slovence na tujem;
- izrečen je bil tudi pozdrav Slovcem v Severni in Južni Ameriki, kamor se te dni odpravljata predsednik Peterle in minister za Slovence po svetu, dr. Janez Dular.

Predsednik Peterle se je ob koncu zahvalil vsem, posebej še tistim, ki so kakorkoli pripomogli, da se je v svetu povečalo poznavanje in zanimanje za Slovenijo. Poimensko se je zahvalil dr. Karlu Smolletu za njegovo delo v dunajskem

parlamentu; s prisrčnim poudarkom pa je pozdravil priletnega koroškega župnika Vinka Zaletela, ki je s svojim prosvetnim in prosvetljenim delom dolga desetletja povezoval rojake doma in po svetu. Končal je z izjavo, da bodo pri slovenski vladni vselej odprta vrata za Slovence zunaj meja in k nekaterim izmed njih se bo tudi obračal po nasvete in prosil za sodelovanje.

—o—

Slovenija suverena...

■ nadaljevanje s 1. strani

države Republike Slovenije, je Slovenska skupnost naslovila na predsednika parlamenta prof. dr. Franceta Bučarja naslednjo spomenico:

Dragi gospod predsednik!

Ob zgodovinskem koraku, ki ga je v zvestobi stoletnemu snu slovenskega naroda danes opravil parlament, izrekamo iskrene čestitke in najtoplejša voščila Vam kot predsedniku demokratičnega predstavništva Republike Slovenije in pa ostalim članom slovenskega parlamenta, ki so zmožni najti izjemno široko večino ob upravljanju, ki je življenjskega pomena za ves naš narod.

SLOVENSKA SKUPNOST

Trst, 2.7.1990

Odločilni kongres za perestrojko?

Medtem ko pišemo, je v Moskvi v teku 28. kongres Sovjetske komunistične partije. Vzdušje je bilo že na samem začetku napeto, saj je neki sibirski delegat zahteval odstop Mihaila Gorbačova, političnega urada in centralnega komiteja. Delegati pa so z veliko večino predlog odbili. Sledilo je uvodno poročilo Mihaila Gorbačova. Sovjetski voditelj je bil polemičen in napadalen zlasti do tistih vojaških in partijskih voditeljev, ki so jim — po njegovih besedah — pri srcu le osebni interesi in privilegiji, zaradi katerih zavračajo vse novosti.

Gorbačov je branil svojo perestrojko in bil mnenja, da v Sovjetski zvezi ni alternativne. Gorbačov pa je bil tudi spravljen

in je pozval k sodelovanju bodisi levo opozicijo bodisi voditelja reformistov Borisa Jelcina. Slednji je sicer že pred dnevi dejal, da ne teži po mestu in vlogi Mihaila Gorbačova. Reformisti so sporočili, da bodo o možnosti razkola v partiji razpravljali šele po kongresu, partijski konfederativci pa so s svoje strani dejali, da ne bodo zahtevali odstranitve Gorbačova s partijskega vrha. Gorbačov se je v svojem govoru dotaknil tudi problema ekonomije. Zavzel se je za mešano ekonomijo, se pravi državno, javno in privatno. Odločno je Gorbačov vsekakor branil prehod v tržno gospodarstvo, ki pa mora imeti državno nadzorstvo za preprečitev morebitnih socialnih kriz.

Kosovo že republika?

Na Kosovu je prišlo v ponedeljek, 2. t.m., do zgodovinskega koraka. Medtem ko se je po vsej Srbiji in v obeh pokrajinah zaključevalo ljudsko glasovanje, ki ga je zahteval predsednik Milošević, da bi v bistvu potrdil namero o odvzemu še zadnjih pristojnosti nekoč avtonomnim pokrajinama, se je v Prištini zbralo pred republiško skupščino 114 poslancev od skupnih 140 članov parlamenta. Policija jim ni dovolila vstopa, ker so že napovedano zasedanje prenesli na 15. julij. Zato so se poslanci odločili kar za zasedanje na prostem, sredi velike množice domačinov. Ti

so v veliki večini bojkotirali referendum. Prisotni pa so bili tudi nekateri predstavniki mednarodnih človekoljubnih organizacij.

Albanski poslanci so izvolili delovno predsedstvo, ugotovili več kot dvetretjinsko prisotnost, nakar so soglasno odobrili »ustavno izjavo o proglasitvi Kosova za neodvisno državno enoto znotraj jugoslovanske federacije ali pa konfederacije, ki naj ima enake pravice kot ostale enote«. Kljub represiji zahtevajo torej kosovsko. Albanci svojo republiko znotraj Jugoslavije.

Na seminarju Demosa

Bojan Brezigar obravnaval tudi manjšinsko problematiko

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar se je pred dnevi udeležil seminarja, ki ga je v Novem mestu priredil DEMOS, to je sedanja koalicija na vladi v Sloveniji. Predmet razprave na seminarju so bili program sedanje vlade v Sloveniji ter organizacijska vprašanja vlade in parlamenta. Brezigar je v svojem predavanju obrazložil temeljna načela pravnega reda v Furlaniji Julijski krajini in temeljna načela parlamentarne ureditve v državi. Pri tem je zlasti obširno obravnaval tiste točke, ki predstavljajo no-

vost za večstrankarski slovenski parlament. V tej zvezi je Brezigar zlasti podrobno proučil področje delovanja svetovalskih skupin, komisij in pristojnosti posameznih organov deželnega sveta v Furlaniji Julijski krajini.

Na izrecno zahtevo in prošnjo organizatorjev — med njimi je bilo kar osem ministrov — je Brezigar obravnaval tudi manjšinsko problematiko. Pri tem je predvsem poudaril, kako je važno, da ustavna ureditev Slovenije izrecno predvideva prisotnost predstavnikov slovenske in madžarske manjšine v vseh treh zborih skupščine. To določilo po mnenju deželnega svetovalca Slovenske skupnosti predstavlja jamstvo za obe manjšini, saj v nasprotnem primeru sami ne bi mogli izvoliti svojih zastopnikov v parlament. Pomembno je dalje določilo, da predstavniki manjšin lahko v parlamentu govorijo v materinem jeziku, o čemer je bilo večkrat veliko govora tudi v deželi Furlaniji Julijski krajini, vendar brez stvarnih rezultatov. Po mnenju Bojana Brezigarja je treba jasno razlikovati med jeziki avtohtonih narodnih manjšin in jeziki, ki jih poznajo ali govorijo posamezni člani skupščine. Tudi mednarodne listine, ki so jih odobrili v evropskem parlamentu in v drugih ustanovah, poudarjajo, da so te pravice tesno povezane z avtohtono prisotnostjo na teritoriju.

—o—

Sedem borcev in aktivistov narodno-osvobodilne vojne je v ponedeljek, 2. t.m., prejelo letošnja borčevska priznanja. Med njimi je tudi msgr. Pasquale Gujon, župnik v vasi Matajur v Benečiji.

Huda nesreča v Meki

Po vsem svetu odmeva tragedija, do katere je prišlo 2. t.m. v muslimanskem svetem mestu Meki v Saudski Arabiji. Po neuradnih podatkih je kakih 1.400 vernikov izgubilo življenje, ko je v nekem predoru, natrpanem z romarji, nastal panični beg vseprek. Na stotine in stotine ljudi so potepali, drugi pa so se zadušili.

Do nesreče je prišlo na največjem verskem shodu na svetu, na »hadžiju«, letnem romanju muslimanov v Meko. V preteklih dneh je bilo tam skoraj dva milijona romarjev. Osrednje praznovanje je bilo v nedeljo, 1. t.m., v ponedeljek pa so praznovali dan žrtvovanja, ki je posvečen spominu dogodka, ko je Abraham pokazal pripravljenost, da žrtvuje Bogu sina Izaka.

Nesreča se je pripetila v podzemskem predoru, ki je dolg 500 metrov in ki lahko sprejme do 1.000 pešcev. Predor povezuje veliko šotorišče romarjev z obzidjem svetega mesta. Kaj je povzročilo preplah, ni jasno. Dejstvo je, da je bilo v predoru kakih 5.000 ljudi. Po nekaterih vesteh naj bi

se bile pokvarile naprave za zračenje predora. Temperatura zraka naj bi postala neznošna, ljudje naj bi začeli omedlevati, zato naj bi tudi prišlo do vesplošnega bega. Po drugi govorici pa naj bi se bila sredi predora zaletela dva tovornjaka, ki naj bi bila tudi poškodovala napeljavno plina. Ta naj bi zadušil mnoge prisotne. Kraj nesreče je obiskal tudi saudsko-arabski kralj Fahd. Izrazil je svojo bolečino zaradi dogodka, vendar je prisotne pozval k sprejemanju usode in Alahove volje. Uradnega števila žrtev pa niso sporočili.

Že v preteklih letih je prišlo pri tem romanju do nesreč in nasilja. Najhuje je bilo leta 1987, ko sta se spopadli vojska in skupina iranskih šiitov. Obležalo je 400 žrtev. Saudske oblasti so zato omejile število romarjev, tako da lahko pride letno le po tisoč romarjev na vsak milijon prebivalcev posameznih muslimanskih držav. Iranci pa zaradi omejitve bojkotirajo Meko. Po zadnjih vesteh je izgubilo življenje 1400 ljudi.

NOVICE

VSTOP LE Z OSEBNIM DOKUMENTOM

S 1. julijem lahko državljani številnih držav vstopijo v Jugoslavijo le z osebnim dokumentom, v glavnem z osebno izkaznico. Ukrep je za italijanske državljane pričel veljati že pred časom, v prihodnjih dneh pa ga bodo še poenostavili. V Beogradu namreč tiskajo kartončke, ki jih bodo tuji državljani na meji dobili brezplačno. Odpravljeno bo tako zamujanje časa, saj je zdaj treba med drugim začasno dovoljenje plačevati, pa čeprav samo deset dinarjev. Kartončke z dovoljenjem za tromesečno bivanje v Jugoslaviji bodo izpolnili in izročili turistom zelo verjetno sami miličniki.

REAKCIJE SRBOV IN ČRNOGORCEV

Srbi in Črnogorci iz Kosovega polja so obsodili dejanje 105 albanskih članov kosovskega pokrajinskega parlamenta, ki so soglasno sprejeli ustavno izjavo, s katero so Kosovo razglasili za samostojno enoto v jugoslovanski federaciji oziroma konfederaciji. Srbska vlada je takoj izjavila, da sklep nima nobene pravne veljave. Podobno so se izrazili prej omenjeni Srbi in Črnogorci iz Kosovega polja, ki so pozvali oblasti, naj ukrepajo v skladu s posebnimi pooblastili. Ravno tako so zahtevali ukinitve vseh ustanov, ki da podpirajo šovinistično separatizem. Beograjski list Front piše, da Kosovo ne more postati republika. Prištinsko »Jedinstvo« pa obtožuje vsa sredstva obveščanja v albanskem jeziku, da podpirajo sovražno delovanje proti Srbiji. Albanski dnevnik iz Prištine »Rilindja« pa povzdiguje deklaracijo kot izraz ljudske zahteve po enakopravnosti in pravičnosti.

UMRL PILOT GRIŠČENKO

V kraju Seattle pri Washingtonu je umrl sovjetski pilot Anatolij Griščenko. Veljal je za junaka iz Černobila. Po jedrski tragediji v sovjetski centrali je pilot s helikopterjem večkrat letel na kraj nesreče in jedrski reaktor obsipaval s peskom in cementom. Ker je moral leteti skozi radioaktivni oblak, se je neozdravljivo okužil. V Združenih državah je bil podvržen presaditvi mozga, ameriški zdravniki pa so že ob sprejemu sovjetskega pilota odkrito dejali, da nima možnosti za preživetje.

550 SMRTI ZARADI MAMIL

Med predstavitvijo knjige o Mamilih in od mamil zasvojenih ljudi, ki sta jo napisala Massimo Barra in Vittorio Lelli, je general Pietro Soggiu, kot poveljnik osrednjega urada za boj proti mamilom izjavil, da je v prvi polovici letošnjega leta v Italiji že 550 ljudi umrlo zaradi mamil. Podatek je sila zaskrbljujoč, je poudaril general, ker bo število žrtev mamil do konca leta mnogo višje kot vsa leta doslej. V Italiji so v minulih šestih mesecih tudi zasegli rekordno količino najrazličnejših mamil in halucinogenih snovi. Lani je v Italiji zaradi prekomernega uživanja teh škodljivih snovi umrlo 972 ljudi.

Zborovska revija v Devinu

Devinska pevska zbor »Fantje izpod Grmade« in »Dekliški zbor Devin« skrbita tudi za poletno prisotnost in delovanje v Devinu in okolici. Tudi letos so poskrbeli, da bo v tej obmorski vasi pevska revija, ki so jo lani poimenovali »Pesem v zalivu« in se je pred tremi leti rodila na pobudo nabrežinske občinske uprave. Ta je priredila pevsko revijo, na kateri so sodelovali zbori iz pobratenih občin Buje in Ilirska Bistrica. Na letošnjem koncertu, ki bo na dvorišču stranskega krila devinskega gradu, kjer že nekaj let stanujejo dijaki Jadranskega zavoda, bosta poleg devinskih zborov nastopila še »Črnuški oktet« iz Črnuč pri Ljubljani, katerega umetniški vodja je Vinko Jager, in mešani pevski zbor

Pevska zbor

**FANTJE IZPOD GRMADE
in DEKLIŠKI ZBOR DEVIN**

prirejata

*pod pokroviteljstvom občine Devin-
Nabrežina revijo*

PESEM V ZALIVU

*ki bo na dvorišču stranskega krila
devinskega gradu v petek, 6. julija,
ob 20.30.*

*Poleg prirediteljev nastopata »Čr-
nuški oktet« iz Črnuč pri Ljubljani
in Mešani pevski zbor »Mačkolje«.*

Vabljeni!

P.d. »Mačkolje«, ki ga vodi Ignac Duh. Organizatorji so sicer napovedovali tudi nastop tržaškega zbor »Gruppo incontro«, vendar je morala ta skupina zaradi nenadne zadržanosti pevovodje Stefana Sacherja odpovedati svoj nastop. V petek, 6. julija, ob 20.30 se torej v akustičnem in lepem grajskem okolju napoveduje lep pevski dogodek, ki mu bo vredno prisluhniti.

SREČANJE Ssk - SSO

V Nabrežini sta se v četrtek, 28. junija, srečali zastopstvi deželni vodstev Slovenske skupnosti in Sveta slovenskih organizacij pod vodstvom deželnega tajnika Ssk Iva Jevnikarja in predsednice SSO Marije Ferletič.

Razgovor je bil posvečen obširni razpravi o odnosih med različnimi političnimi in družbenimi komponentami v zamejstvu ter med matico in zamejstvom. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje vladnega osnutka zaščitnega zakona za Slovence.

PEVSKI VEČER V DEVINU

Na sedežu devinskih zborov je bil v soboto, 30.6., doživet pevski večer, ki so ga oblikovali pevci otroškega vrtca Ladjica, v katerem pojejo otroci iz Devina in okoliških vasi, vodita pa Olga Tavčar in Mirjam Bratina Pahor. V prvem delu koncerta so 5 pesmi zapeli otroci, ki še obiskujejo otroški vrtec in prva razreda osnovne šole. Sledil je nastop ostalih otrok, ki so podali 12 pesmi. Spored sta pred številnim občinstvom povezovali Arianna Bravin in Sidonija Radetič.

Konec monopola partije v upravi občine Dolina

Val »perestrojke« je končno dosegel tudi dolinsko občino, kjer je partija na zadnjih občinskih volitvah prvič po vojni izgubila absolutno večino glasov in svetovalcev. V odstotkih je namreč padla od 46,8% leta 1985 na 37,0% letos, od prejšnjih 11 svetovalcev pa je ohranila le 8. Zaradi takšnih volilnih izidov se je bistveno spremenilo razmerje sil med strankami. Na osnovi omenjenih izidov so postale možne razne koalicije: KPI in PSI (12 svetovalcev na 20), KPI in Ssk (11 svetovalcev), Ssk, PSI in DC (11 svetovalcev).

Socialisti so kot pogoj za kakršnokoli koalicijo s KPI zahtevali župansko mesto. Komunisti so se mu po dolgotrajnih pogajanjih odpovedali s težkim srcem. S tem so dejansko odpadle vse druge alternativne koalicije. Tudi Ssk se je znašla pred izbiro, ali ostane še naprej v opoziciji in prepusti upravo občine Dolina nekakšnemu monopolu socialistom in komunistom ali da se zavzame za razširitev koalicije v troje. Končno je prevladalo politično spoznanje, da se mora spremenjeno razmerje sil odražati ne samo v zamenjavi župana, temveč tudi v doprinosu še drugih domačih političnih sil, predvsem Ssk. Na osnovi teh ugotovitev in razmišljanj se je sekcija Ssk odločila za oblikovanje nove koalicije med KPI, PSI in Ssk na osnovi enakega dostojanstva in enakopravnosti. Izbrala si je eno pomembnejših odborštev in dosegla, da bo njen predstavnik eden od županovih namestnikov, kot določa novi zakon o krajevnih avtonomijah. Poleg tega je v programski dokument vključila vse glavne zahteve iz svojega volilnega programa, med temi ureditev župnišč v Ricmanjih in Boljuncu.

Tako je bil na prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta 29. junija v skladu z dogovori izvoljen za župana socialist Marino Pečenik, za ostale odbornike pa Crevatin Franco (PSI), Gherbassi Dionizij (KPI), Sandi Klun in Milan Lovriha (oba neodvisna na listi KPI), Stojan Sancin (KPI) in Aldo Stefančič (Ssk), ki

bo tudi eden od namestnikov župana.

Načelnik svetovalske skupine Slovenske skupnosti Sergij Mahnič je v glasovalni izjavi poudaril, da se je sekcija odločila za vstop v občinsko upravo z velikim čutom odgovornosti za skupni blagor in da nova tristrankarska koalicija in njen program predstavljajo pozitivno začetno izhodišče za delovanje v korist vseh občanov brez kakršnegakoli razlikovanja. Označil je za nadvse pomemben dogodek, da je tako Ssk prvič po vojni prisotna v dolinski občinski upravi.

Nova upravna večina razpolaga dejansko s 14 svetovalci na skupno 20, kar pomeni, da politično odraža dve tretjini občanov. V opoziciji ostane DC.

Ob tem moramo omeniti, da svetovalec Gombač, izvoljen na listi Ssk, ni glasoval za novo koalicijo. V polemični izjavi je dejal, da se ne strinja s sklepom stranke o vstopu v odbor.

a. t.

—o—

LETNI KONCERT

BARKOVLJANSKEGA ZBORA

V petek, 29. junija, je mešani pevski zbor »Milan Pertot« iz Barkovelj imel v evangeličansko-luteranski cerkvi svoj letni koncert. Pod vodstvom Aleksandre Pertot je zbor v prvem delu sporeda predstavil skladbe, s katerimi je nastopil na letošnji deželni reviji Corovivo in se uvrstil med najboljše deželne pevske ansamble. Gre za pesmi, ki so jih napisali Ubald Vrabec, Pavle Merku, Giampaolo Coral, Aldo Kumar in Marco Sofianopulo. Poleg teh pesmi sodobnih avtorjev so barkovljanski pevci zelo dovršeno in občuteno podali še dvanajst pesmi, med temi skladbe Gallusa, Bacha in Brahmsa ter pesmi Mateja Hubada, Ivana Grbca, Franca Marolta in Dragana Šuplevskega. O zboru in njegovem delovanju je uvodoma spregovoril Pavel Ugrin, koncert pa je potrdil sloves, ki ga zbor »Milan Pertot« uživa med ljubitelji zborovskega petja.

Minister Dular med Slovenci na Tržaškem

Tržaške Slovence je v soboto, 30. junija, obiskal Janez Dular, ki mu je v slovenski vladi poverjen ministrski resor za Slovence v zamejstvu in po svetu, kot tudi za manjšini, ki živita v Sloveniji. Šlo je za prvi uradni obisk med Slovenci v Italiji. Obisk je bil posvečen samo Tržaški, v kratkem pa bo minister opravil še posebna obiska na Goriškem in Videmskem.

Obisk se je simbolično začel na Repentabru, kjer so ministra pričakali zastopniki slovenskih duhovnikov. Prikazali so mu svoje versko in narodnostno delo danes in v preteklosti. Prisotni so bili škofov vikar dr. Lojze Škerl, dekan Rudolf Bogatec, domači župnik Tone Bedenčič in drugi dušni pastirji. Minister Dular je nato obiskal Kulturni dom, kjer se je sestal s predsednikom Stalnega slovenskega gledališča, profesorjem Jožetom Pirjavecem, z ravna-

teljem Miroslavom Košuto in z drugimi člani upravnega odbora, kot tudi z nekaterimi igralci, ki so tedaj imeli vaje. Naslednja točka na sporedu je bil obisk na sedežu Slovenskega raziskovalnega inštituta. O delu te ustanove so mu spregovorili njen predsednik, profesor Aljoša Volčič, ravnatelj profesor Darko Bratina in drugi člani upravnega sveta. V opoldanskih urah je bil na jugoslovanskem konzulatu sestanek z zastopniki različnih družbenih, kulturnih in političnih komponent naše narodnostne skupnosti. Popoldne je imel minister srečanje s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, s Svetom slovenskih organizacij, s Slovensko skupnostjo in s slovenskimi župani tržaške pokrajine. Obiskal je tudi Društvo slovenskih izobražencev, Primorski dnevnik in Radio Trst. Zvečer se je srečal s predstavniki Ssk.

PREJELI SMO:**Goriški šolniki pišejo
ministerstvu za šolstvo**

»Profesorski zbor klasičnega liceja »P. Trubar« s slovenskim učnim jezikom se je na seji dne 13.6.1990, seznanil s pokrajinskim predlogom za racionalizacijo šolskega omrežja v petletju 1990/91 - 1994/95, ki ga je izdelal šolski skrbnik dr. Santo Leotta dne 23.3.1990, prot. št. 1330 in ugotavlja, da so se za naš zavod uporabili drugačni kriteriji kot za sorodni zavod z italijanskim učnim jezikom, kar je za šolske institucije slovenske manjšine nesprejemljivo. Preseneča nas namreč dejstvo, da se v uvodu omenjenega predloga upošteva specifičnost slovenske šole in njenih pravic ter se poudarja, da »je večkrat potrebno presegati omejitve, ki jih predvideva obstoječa šolska zakonodaja v zvezi z ustanavljanjem razredov in delovanjem šolskih institucij«, v nadaljevanju se predlaga, naj se italijansko učiteljske »S. Slataper« in klasični licej »Dante Alighieri« ne združita zaradi njune kulturne ukoreninjenosti, edinstvenosti in njunih eksperimentalnih programov, medtem ko se brez pomisleka predlaga združitve učiteljske »S. Gregorčič« s klasičnim licejem »P. Trubar«.

Opozarjamo pristojne organe, da imata klasični licej »P. Trubar« in »Dante Alighieri« iste kulturne korenine, saj oba izhajata iz osamosvojitve italijanske in slovenske sekcije avstro-ogrškega Staatsgymnasiums. Ob ustanovitvi leta 1913 je bila goriška gimnazija edina slovenska gimnazija v avstro-ogrskem cesarstvu in je uživala velik ugled. Dolgo in bogato kulturno tradicijo ima tudi učiteljske »S. Gregorčič«. V obeh šolah so se izobraževali pisatelji in pesniki, pomembni intelektualci in univerzitetni profesorji.

S predlagano združitvijo, ki bi privedla do enega samega zavodnega sveta, bi se moral en

zavod odreči svojemu imenu, kar bi še bolj obubožalo zavest slovenske narodne skupnosti, ki že dolgo let čaka na globalno zakonsko zaščito.

Želimo poudariti, da sta oba slovenska zavoda edina v pokrajini in da je klasični licej ne le edini v deželi, ampak sploh edini slovenski klasični licej v Evropi, kar mu daje posebno vlogo v širjenju idej in kultur, vlogo, ki jo bodo morale prav jezikovne manjšine odigravati v novi Evropi po letu 1992.

Profesorski zbor zahteva, da se v smislu 6. odst. 4. čl. M.O. z dne 26.2.1990 ohrani avtonomija obeh zavodov.

Gorica, 13. junija 1990

—o—

**RAZSTAVA BAROČNEGA
SLIKARSTVA V GORICI**

V galeriji na goriškem gradu so pred dnevi odprli zanimivo razstavo, posvečeno baročnemu slikarstvu v Evropi. Goriška občinska uprava je tudi letos imela srečno roko pri izbiri poletne likovne razstave na goriškem gradu. Na ogled je kakih šestdeset slik, ki jih je posodil poljski Narodni muzej iz Varšave in nazorno osvetljujejo tri različne poglede na likovno umetnost v času baroka v severnih-protestantskih državah, v deželah Srednje Evrope in v južnih, katoliških državah. Tudi olja na stenah grajske galerije namreč odražajo te tri različne svetove. O vsebini razstave je ob odprtju spregovorila ravnateljica Narodnega muzeja iz Varšave. Umetniška dela velikih baročnih evropskih slikarjev bodo na ogled do 14. oktobra.

—o—

Festival domače glasbe v Števerjanu

Člani Društva F. B. Sedej iz Števerjana so 30.6. predstavili 20. jubilejni festival domače glasbe, ki bo potekal 7. in 8. julija. Nastopilo bo 22 ansamblov, vsak z dvema izvornima skladbama, kot je pač za števerjanski festival pravilo. Letos bodo med konkurenti tudi štirje ansambli iz zamejstva. V nedeljo, 8. julija, bo pred nastopom najboljših ansamblov igrala melodije preteklih števerjanskih festivalov Godba na pihala iz Ljubljane, ob koncu, približno ob 20.30, pa se bo pričel nastop ansambla Avsenik. Program je torej nad vse privlačen. Organizatorji so letos po-

skrbeli za kaseto z dvanajstimi najboljšimi nagrajenimi motivi preteklih let in za bogato brošuro. Stroške bodo skušali kriti s prispevki pokroviteljev, med katerimi je tudi naša radijska postaja — ki bo festival posnela v celoti — dalje podjetnikov in vinogradnikov. Nagrad bo pet, prva, za najboljšo izvedbo, znaša milijon lir. Vso to je prispevala Goriška kmečka banka.

Na vseh slovenskih višjih srednjih šolah so se zrelostni izpiti že zaključili. Le na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois bodo izpiti trajali do 13. t.m.

SKPD »F. B. SEDEJ« - ŠTEVERJAN

vabi na

**20. JUBILEJNI FESTIVAL
DOMAČE GLASBE**

ki bo med borovci v Števerjanu

Sobota, 7. julija:

ob 20.30 nastop vseh prijavljenih ansamblov

Nedelja, 8. julija:

ob 17.30 finalni del Festivala:

nastop finalistov

ob 20.30 koncert ansambla bratov AVSENIK

**POLETNE PRIREDITVE
KULTURNEGA DOMA
NA GORIŠKEM GRADU**

12. julija ob 20.45: Kabaretni večer »PAJK'S SHOW« (Bastione Fiorito).

24. julija ob 21. uri: Gledališka predstava »SPLETKE IN LJUBEZNI« F. Schiller. Režija: Zvone Sedlbauer (Na dvorišču goriškega gradu).

30. julija ob 21. uri: Koncert skupine »WITZ ORCHESTRA« iz Trsta (V sodelovanju z goriško Letovičarsko ustanovo).

5. septembra ob 20.45: Koncert country glasbe s skupino »PLAVA TRAVA ZABORAVA« iz Zagreba.

Prireditelji: Kulturni dom, Slovensko stalno gledališče iz Trsta, Zveza slovenskih kulturnih društev, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji in Mladinski krožek iz Gorice.

Gledališke predstave po goriškem okolišu

10. julija (torek) ob 21. uri: Gledališka predstava »S TREBUHI ZA KRUI«. Režija: Marij Čuk. SOVODNJE OB SOCI.

11. julija (sreda) ob 21. uri: Gledališka predstava »S TREBUHI ZA KRUI«. Režija: Marij Čuk. DOBERDOB.

16. julija (ponedeljek) ob 21. uri: Kabaretni večer »BANANA HAWAI«. Nastopata Boris Kobal in Sergij Verč. JAMLJE.

19. julija (četrtek) ob 21. uri: Gledališka predstava »S TREBUHI ZA KRUI«. Režija: Marij Čuk. PODGORA.

20. julija (petek) ob 21. uri: Gledališka predstava »S TREBUHI ZA KRUI«. Režija: Marij Čuk. ŠTEVERJAN.

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travnik, 25 — Tel. 0481/84407

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenski glasbeni nastopi na Dunaju

Štiriintridesetletni slovenski skladatelj Tomaž Svete pravi, da se je za bivanje na Dunaju odločil, ker je to veliko mesto neverjeten konglomerat katolicizma, razsvetljenstva in prostozidarstva. Sredi bogatega dunajskega glasbenega življenja išče pot k univerzalnejše oblikovani ustvarjalnosti.

Koncert v častitljivi Brahmsovi dvorani dunajskega Musikvereina, na katerem so 23. junija izvedli več Svetetovih del, je pokazal, da je to soliden zastopnik nekakšnega zmernejšega glasbenega modernizma. Na sporedu so bile njegove kompozicije »Hefaistos«, »Curriculum«, »Wie ein Hauch« (Kot dih) in tri pesmi po tekstih koroškega slovenskega lirika Gustava Januša. V vseh teh delih se pojavijo intenzivna, subtilno oblikovana mesta, vendar ustvarjalna energija in kompaktnost kompozicije tu in tam popustita, oziroma preideta v dolgozeje. »Wie ein Hauch« je na primer zanimivo, ironično delo z močno lirično potenco, nekakšna parabola o sizifovskem naporu umetništva sredi industrijskega 20. stoletja. Oziroma boleča pripoved o ubogem antičnem bogu Panu, ki ne zna več igrati na piščal in je torej postal invalid. Finta o neuspešnosti pa je bila vendarle nekoliko afektivno pretirana in je zato izgubila na učinku. Manj bi tu bilo verjetno več. To velja tudi za Svetetovo interpretacijo pesmi Gustava Januša, ki je samosvoja, ironično šokantna in visoko artifična, vendar zelo tuja naivnemu ljudskemu humorju Januševih koroških lirčnih smeš-

nic. Na koncertu je Svete nastopil tudi kot dirigent. Pod njegovo taktirko je zadonela »Nebelsteinmusik« leta 1943 rojenega Avstrijca Heinza Karla Gruberja. Zanimiva je bila tudi izvedba eksperimentalne opere (pod narekovaji) Dieterja Kaufmanna z intenzivnimi elektroakustičnimi učinki — zares glasnih zvočnikov.

Skoraj istočasno je v soboto, 23. junija, v dunajskem slovenskem pastoralnem centru, kjer so ta mesec pripravili tudi razstavo v spomin na pred enim letom umrlega opernega pevca Antona Dermoto, nastopil mešani pevski zbor iz Podgore na Goriškem z vrsto lepih slovenskih narodnih ali pa že skoraj ponarodelih umetnih pesmi. Vodi ga goriški pokrajinski odbornik za šolstvo dr. Mirko Špacapan. Ta je na kratko predstavil tudi kulturno-politično življenje slovenske manjšine v Italiji. Dramska skupina iz Podgore je za nameček uspešno zaigrala hudomušno spevoigro »Za prazen nič« danes v Argentini živečega Naceta Hladnika. Pretkana je z vncem lepih narodnih pesmi in napevov. V nedeljo, 24. junija, so slovenski gostje iz Italije peli pri slovenski maši na Dunaju, dan za tem pa jih je v avstrijskem parlamentu sprejel slovenski zvezni poslanec na listi zelenih Karel Smolle.

Lev Detela

—o—

Vlada ministrskega predsednika Andreottija si prizadeva za odpravo spora med sindikati in Zvezo industrijcev glede premične lestvice in mnogih delovnih pogojev. Vlada bi namreč rada preprečila splošno stavko, ki je že napovedana za sredo, 11. julija.

—o—

V Nabrežini je bil v sredo, 4. t.m., prvi skupni sestanek delegacij KD, Ssk in PSI. Vse tri stranke so se namreč že izjavile za sestavo tristranske koalicije, ki naj upravlja devinsko-nabrežinsko občino. Sporazum seveda ni bil dosežen, a se naglo bliža dan, ko bo treba sklicati prvo sejo občinskega sveta.

Ljubljana hoče na globoko

Medtem ko se perestrojka v slovenskem prostoru giblje še po plitvinah na spolzkem področju, pa mnogi nepopoljšljivi idealisti hitijo rezati brazdo v globino, v duhovno prenavo.

Pred seboj imam eleganten lepak s podobo Kristusa med bolniki. Didaskalija pod sliko pravi:

JEZUS JE ODREŠENIK

Evangelizacija 2000

(slepi vidijo, hromi hodijo, gluhi slišijo)

Svetovno znani misijonar p. Emiliano Tardif bo v Ljubljani od 31. avgusta do 2. septembra 1990 na stadionu v Šiški oznanjal evangelij — Jezusa iz Nazareta: Jezus živi in se razodeva z znamenji in čudeži.

Program: petek, 31.8., od 15. do 20. ure

sobota, 1.9., od 8. do 20. ure

nedelja, 2.9., od 8. do 17. ure.

Vsak dan ob zaključku sv. maša z molitvijo za bolnike.

Iz podrobnejših informacij zvemo, da je čas za prijavo podaljšan do 20. (dvajsetega) julija in da prijave sprejema turistična agencija Kompas v Ljubljani, in sicer kongresni oddelek Pražakova 4, pošta 61000 Ljubljana. Tam bodo poskrbeli za udobno bivanje v mestu po zmernih cenah, vnaprej pa je treba plačati za vsak dan udeležbe po 100 dinarjev (kar znaša blizu enajst tisoč lir), vstop na stadion bo mogoč le z znaki. Prijavljencem iz Italije je že na voljo Kmečka banka v Gorici za ta drobna vplačila, morda tudi za prijave.

»Mladje« je oživel

Po dveh letih prekinitve izhajanja je Mladje spet oživel. Verjetno ni treba posebej razlagati, zakaj je revija zabredla v take težave; kot veste, so bile predvsem finančnega in organizatoričnega značaja.

Sedaj smo začeli znova, z novim uredništvom, ki je sestavljeno iz kroga »starih« in novih sodelavcev ter z razširjenim uredniškim konceptom, ki hoče našo koroško ustvarjanje tesneje povezati s slovenskimi ustvarjalci iz Italije ter tako doprinesti svoj specifični delež k vseslovenskemu dialogu. Če si boste ogledali številko, boste videli, da se Mladje drži vsebinskih tradicij in da jih hoče še vnaprej zavestno izgrajevati.

Letna naročnina Mladja znaša 200 ATS, oziroma 20.000 lir, oziroma 30 DM plus poština. Mladje bo, kot doslej, izhajalo štirikrat na leto. Naslednji številki bomo priložili vplačilnico, s katero boste lahko nakazali naročnino.

Maja Haderlap

LEV DETELA PREDAVAL V GRADCU

Na mednarodnem posvetu o sedanji publicistični situaciji v Srednji Evropi, ki je 19. in 20. maja potekal v izobraževalnem domu avstrijske ljudske stranke v Gradcu, je na Dunaju živeči dvojezični pisatelj Lev Detela predaval o problematiki slovenske povojne publicistike z ozirom na sedanjo demokratizacijo položaja. Posvetovanja so se udeležili predstavniki konservativnih gibanj iz Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Nemške demokratične republike, Francije, Poljske in Jugoslavije. Detelov vidno zapažen referat je že izšel v mednarodnem tisku.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

USTANOVILI SO ZDRUŽENJE ZA OHRANITEV ISTRskega GOVEDA

Brata Marino in Aldo Štifanić iz Višnjana pri Poreču sta pred nekaj meseci ustanovila združenje za ohranitev istrskega goveda, ki mu domačini pravijo »boškarin«. Gre za govedo, ki je nekdanje zelo razširjeno po vsej Istri. »Boškarini« so skoraj izumrli, ker je kmetijstvo v zadnjih desetletjih doživelo pravi propad, velike vole z dolgimi rogovi, mirno hojo in veliko vztrajnostjo so zamenjali traktorji in zanimanje za živinorejo je bilo vse manjše.

Bratoma Štifanić je zaenkrat uspelo najti in kupiti tri čistokrvne pasemske bika, ki predstavljajo osnovni pogoj, da bi lahko v nekaj letih vzredila novo čredo čistokrvnega istrskega goveda. Novo združenje, ki šteje že kakih 30 članov, je zaprosilo vse pristojne organe za pomoč, da bi z združenimi močmi ohranili to domačo žival. Pobuda zasluži vso pozornost tudi z gospodarskega vidika, saj je istrsko govedo prilagojeno življenjskim in pašnim razmeram Istre in bi ga bilo mogoče zelo uspešno rediti na vsem polotoku. V tem smislu namerava združenje opozoriti na to »reševalno« akcijo tudi Organizacijo za prehrano in kmetijstvo FAO, ki deluje v okviru Združenih narodov.

—o—

V galeriji Kraške hiše v Repnu je na ogled razstava del slikarke Zore Koren Škerk. O njenih delih je na odprtju razstave spregovoril umetnostni zgodovinar Zoran Kržišnik.

Beri - širi - podpiraj »NOVI LIST«

STANKO ŽERJAL:

II.

K sreči se ni nič zgodilo, šele leto pozneje se je izkazalo, da sem bil na seznamu B, ki je veljal le za slučaj konflikta na vzhodni meji in je bil dejansko uporabljen ob napadu na Jugoslavijo pri nekaterih garjevih ovcah blizu meje le za nekaj dni, pri drugih bolj oddaljenih prekuhah in torej tudi v mojem slučaju pa le za nekaj ur, ker je nadškof Margotti prepričal teritorialnega poveljnika generala Ambrosija, da nas nima smisla tiščati v zaporu, potem ko je Jugoslavija itak že pomandrana. Seznam A je bil uporabljen kajpak takoj v juniju 1940 in izmed duhovnikov zadel tri iz tržaške škofije: Bidovca, Gabrovška, Milanoviča. Zavetje jim je bilo odkazano v Bergamu.

Potem ko se je nehala fašistična liturgija na trgu, sem seveda želel prisluhniti utripu svojih faranov. Nekateri udeleženci so odšli v pivnico poplajkati slabo voljo, drugi so razkrivali zbežnost še na trgu. Njim sem razložil pomen pritrkavanja. »Pa ste tako gotovi, da bo bosta Hitler in Mussolini zgubila vojno?« so se med upanjem in strahom spraševali. »Stavimo!« sem odgovoril. In smo res sklenili stavo. Enodušno pa so dejali vsi v moji gruči, da bodo prostovoljno plačali desetkrat in dvaj-

O reviji »Manager«

Pomembne gospodarske in politične spremembe, do katerih je prišlo v zadnjem času, so privedle tudi do nastanka nove revije, namenjene podjetnikom, ki je pred nedavnim začela izhajati v Ljubljani. Revija ima naslov »Manager«, njen namen pa je, da bi podjetnikom, ki v naši matični domovini šele delajo prve korake, nudili strokovne nasvete, ki naj bi jim bili v pomoč pri njihovem delu. Revija seveda ne dosega ravni mesečnikov s podobno tematiko iz zahodnih evropskih držav, saj na gospodarskem področju v Sloveniji dejansko šele iščejo pravo pot.

Revijo Manager izdajata Studio marketing Ljubljana in Gospodarski vestnik, kateri glavni urednik je v svoji spremni besedi ob rojstvu mesečnika zapisal: »Če so časopisi ogledalo časa, potem je čas tak, da je postalo ogledalo premajhno in podobno v njem popačena. Trdimo, da čas zah-

teva nov časopis. Pustimo zdaj burne politične spremembe, ki so se že zgodile. Pred nami so pomembnejše stvari. Prepričani smo, da bodo med tistimi, ki se šele pripravljajo, daleč najpomembnejše naslednje: oživljanje gospodarstva, boljše vodenje podjetij in spodbujanje podjetniškega duha ... Toda teh sprememb zanesljivo ne bo, če za njimi ne bodo ljudje, sposobni poslovnega odločanja, ki so podjetni in mislijo podjetniško ... Manager namerava pisati za take ljudi in o takih ljudeh ...« Glavni urednik piše še, da želi uredništvo posvetiti prostor tudi malemu gospodarstvu, slediti tujim trendom in idejam in pisati o tem, kako naj se vede tisti, ki želi postati zasebnik.

V Trstu je doslej mogoče dobiti le prvo številko te revije. Manager vsebuje vrsto informacij in tudi praktičnih nasvetov, po-

dalje na 8. strani ■

Krščanskodemokratski vrh v Budimpešti

Kriza komunizma v svetu krepi krščansko-demokratske ideale in obvezuje stranke, ki se prepoznavajo v tej ideologiji, da se zavzemajo za močno vodstvo na mednarodni ravni. To je v povzetku sporočilo, ki prihaja z vrhunskega sestanka državnih in vladnih poglavarjev in strankinih tajnikov krščansko-demokratske internacionale, ki se je končal 30.6. v Budimpešti.

V madžarsko prestolnico so prišli predstavniki 30 krščansko-demokratskih strank iz vsega sveta, med njimi tudi slovenski vladni predsednik Lojze Peterle, ki je na-

stopal kot »enak med enakimi«. Italijo je zastopal ministrski predsednik Andreotti, ki se je v svojem posegu zavzel za nov svetovni model, ki naj bi privedel do pravice ne z razrednim bojem, ampak s solidarnostjo. V tem smislu bodo krščanske demokracije vsega sveta predložile skupno na raznih ravneh pobudo za »mednarodni sklad za družbeno solidarnost«. Zanimivo je tudi, da budimpeštanska sklepna listina izraža pohvalo Gorbačovu, ki je odprl vrata svobodi in demokraciji v Srednji in Vzhodni Evropi.

»Narod, na juriš«

setkrat več, kot je rečeno, če bom jaz dobil stavo.

Kaj je vojna, smo vsi takrat odraslega rodu dobro vedeli. Jaz iz svojih malce otroških let iz neposrednega zaledja na Vipavskem, moji farani na Banjski planoti pa še bolj begunstva in zrušenih domačij. V vseh je neposredno vstala še posebna skrb: ali bo zapletena v vojskovanje tudi Jugoslavija. Ob tem vprašanju sta nas prevzela dodatna strah in up.

Med tem kramljanjem mi je brnel v ušemi« V duhu sem ga prebrnil takole: »... Corri alla preghiera!« (Ne k orožju, ampak k molitvi kliče ta ura). Odšel sem v cerkev — molit. V kakšne namene? Za naše fante, ki bodo morali pod orožje, v boj za domovino-mačeho. Za blagor in svobodo mojemu narodu. Kot skoraj svež povratnik iz Jugoslavije in torej nekako razvajan v verski ter narodni svobodi, pa tudi v kolikortolikišni demokraciji in zdaj na italijanskih tleh zaradi moje politične preteklosti pod moralnim ter materialnim pritiskom bolj kot drugi slovenski duhovniki sem postal v tistem poldrugem letu neprestanega šikarinarja že tako razdražen, da sem v molitvi tistega dne moral premagovati skušnjavo, da bi zahvaljeval Boga, ker je Italiji pustil zajadrati v voj-

ni metež. V tej nori pustolovščini sem namreč brez sence dvomov videl vsaj gotov propad fašizma in oddih za moj narod v teh mejah, toda z veliko varjetnostjo računam tudi na jugoslovanski poseg in torej na spremembo državne meje.

Poraz Nemčije in Italije je bil zame aksiom. Nikdar nisem veroval, da bi še tako močne države sredi Evrope mogle zmagovati proti deželam, ki jih obliva. Atlantski ocean ali pa imajo v zaledju Sibirijo in Tih ocean. Le odkod naj dobivajo surovine in gorivo in kruh? Mar se ni spodrsnilo že dvema cesarjema v tem stoletju? Po kateri poti bi se Primorsko izmotalo izpod tujega jarma, pa me je bil poučil rajnki dr. Jože Bitežnik in sem temu veččaku v zunanji politiki veroval, ostal pa sem skeptičen nad njegovo prerokbo. Danes dne 10. junija 1940 se je uresničila tudi njegova hipoteza.

Ko sem ga nekoč kot študent v Ljubljani spoštljivo vprašal, ali bodočnost obeta za nas Primorce kako rešitev, me je potolažil. Razložil mi je, da bo prej ali slej neizbežno prišlo do spopada med Anglijo in Italijo zaradi Sredozemlja. Takrat bo dana možnost, če bo Jugoslavija vodila pametno zunanjo politiko. Ostal pa mi je dvom, da bi se to moglo zgoditi v bližini bodočnosti, ker sem gledal v Angliji tako močno silo, da si je šibka Italija zlepa ne bo drznila nadlegovati. Pa se je zgodilo prav tisto, kar je imenovani, vedno in vsakomur pri-

Možnosti razvoja kmetijstva na goratem področju

Pred dnevi je bil v Čedadu posvet na temo: Možnosti razvoja drevesnih kultur na gričevnatem in gorskem področju Vzhodnih Alp. Gre za pomemben posvet, ki nakazuje nekaj možnosti za razvoj gospodarstva na goratem področju s pomočjo drevesnih in sadjarskih kultur. Pobudnik zborovanja je Italijanska vsedrjavna vrtnarska zveza, zasedanje pa so podprle Videmska pokrajina, dežela Furlanija Julijska krajina, za organizacijo je poskrbela fakulteta za agronomijo videmske univerze, finančno podporo pa je nudila Čedajska ljudska banka. Na zborovanju je sodelovalo 13 strokovnjakov iz raznih krajev Italije, ki so nakazali nekatere možnosti razvoja kmetijstva na gričevnatih področjih in na gorskih domačijah v Furlaniji. Gre za temo, ki je posebno aktualna za Beneško Slovenijo, saj bi smotrna uporaba tal lahko bistveno izboljšala gospodarsko moč Nadiških in Terskih dolin ter tako preprečila izseljevanje in propadanje tamkajšnjih vasi. Nekateri poskusni nasadi jablan, gozdnega sadja, predvsem malin, borovnic in drugega jagodičevja ter kostanja, so namreč pokazali, da lahko proizvodnja tovrstnega sadja nudi zelo zadovoljive in kvalitetne pridelke. Nadalje obstaja možnost izboljšav gozdnih sestojev, v katerih naj bi s selektivnim sekanjem in sajenjem izboljšali tudi osnovno kvaliteto lesa. Seveda gre — še posebej v gozdarstvu — za dolgoročne pobude, ki obrodijo konkretne sadove šele po dolgih

desetletjih, prav zato pa bi bilo potrebno upoštevati in izkoristiti vse možnosti, ki jih v zadnjih časih nudi Evropska gospodarska skupnost za razvoj gozdarstva in izkoriščanja neobdelanih površin. Nekateri izvedenci so med drugim predstavili tudi možnosti povezave med kmetijstvom in turistično ponudbo gorskih kmetij.

V zvezi s kmečkim turizmom naj opozorimo, da je pred kratkim izšla publikacija, ki predstavlja ponudbe na deželni ravni. Osnovni podatek, ki izhaja iz tega »Vodiča po gostoljubnih kmetijah«, kot so naslovili publikacijo, priča o velikem razvoju, ki ga je doživel agriturizem v zadnjem desetletju, saj so nekatere kmetije poskrbele ne le za nadvse ugodno in udobno bivanje gostov, ampak nudijo turistom tudi celo vrsto uslug od športa do kulturnih izletov in kuhinjskih specialitet.

—o—

O REVIJI MANAGER

■ nadaljevanje s 7. strani

datkov o ljubljanski borzi, o zasebnih naložbah, o načelih sistema za obvladovanje kakovosti in člankov o tem, kako družbena lastnina in podjetništvo ne gresta skupaj, o klubu podjetnikov, ki so ga pred nedavnim ustanovili v Sloveniji, poleg tega pa je revija seveda bogato opremljena z reklamami, kot se za revijo podjetnikov spodobi.

H J

jateljsko ubrani gospod napovedal. Uresničilo se je oboje: da je megalomanija zapeljala Italijo v spopad in da je bila poražena.

Brž po usodnem dnevu so začeli deževati razni vladni ukrepi o cenzuri, racioniranju živil in raznih artiklov, svobodi gibanja, o rekviziciji zvonov, o prometu — in seveda vpoklicu vojnih obvezancev; zlasti pa se je vzbohotila propaganda proti hote ustvarjenemu sovražniku — proti Franciji in še bolj proti Angliji. Razgovori med človekom in človekom so postali previdni, nezaupljivi. Bog ne daj kaj reči proti vojskovanju! Takoj po Mussolinijevi uverturi na slovitem balkonu je njegova stranka po vseh mestih nagnala mladino v bučne manifestacije v prid diktatorjevi norosti. Kdor je mislil z lastno glavo, je moral molčati, da ne bi prišel v škripce. Slučajno nam je prišla zaupno na ušesa celo iz daljne Genove vest, da si je neki resni meščan drznil posvariti kričave manifestante, naj se ne navdušujejo za vojno, ki prinaša solze in gorje. Bil je pri priči aretiran in se je moral zagovarjati.

Smilili so se mi slovenski fantje, da bodo morali v strelne jarke za hudobno mačeho. Kolikor je bilo mogoče, sem jim pred odhodom v vojsko zabičeval, naj ne streljajo v cilj, ampak v zrak, in naj izkoristijo prvo priložnost za prebeg na nasprotni breg in naj tam povedo, da so isto kot Jugoslovani. Marsikomu sem predlagal kot možno rešitev pobeg v Jugoslavijo že pred mobilizacijo, toda vsak se je bal,

da ne bi družina trpela represalije ali pa, da bi Italija napadla tudi Jugoslavijo in ga tam zasačila kot dezerterja. Strah pred represalijami nad družino ... Ta je deloval tudi leta 1942 in 1943, tako da so se skoraj vsi takratni mobiliziranci mirno pustili odvesti v italijanske kasarne rajši kot bi zbežali v gozdove h partizanom. (Zanimivo je, kako uradno slovensko zgodovino pisje zamolčuje to dejstvo).

Italijanski narod je na splošno odgovarjal na Mussolinijev apel v dveh smereh: uradni patriotizem se je na vse kriplje zaganjal predvsem v Churchilla in njegove Angleže in stopnjeval gesla takole: najprej »vincere« (zmagati), pozneje »vincere e vinceremo« (zmagati in zmagali bomo), končno: »... con matematica certezza ...« (zmagati in zmagali bomo z matematično gotovostjo). Neuradni patriotizem italijanskega ljudstva pa se je izražal takole: naval na trgovine, »accaparramento, accaparramento«, črna borza, menjavanje industrijskih izdelkov (zlasti oblačil in obutve) za maslo in krompir in meso, utajevanje kmečkih pridelkov pred oblastmi itd. To naturalno trgovanje je bilo zelo razširjeno; tiho in zaupno pobotavanje med zagrizenimi fašisti in zakletimi kontrafašisti pri črnohorzijanskih poslih je tako cvetelo (ker je pač politika šla skozi želo-dec), da je celo tržaški škof msgr. A. Santin zabrusil generalu poveljniku taborišča za slovenske deportirance dobesedno sledeče: »Gospod general, kdo pa v Italiji sploh še živi samo od legalnih obrokov,

DVE NOVI SORTI KROMPIRJA

V zadnji številki Kmečkega glasa bomo med strokovnimi nasveti, da kmetijski inštitut Slovenije ponuja na slovenskem trgu dve novi sorti krompirja. Prva sorta je poimenovana »Tone«. Priznana je bila v februarju leta 1988 na podlagi triletnih rezultatov uradnega preizkušanja na sedmih lokacijah v Jugoslaviji. Priderek je v vseh poskusih bil 36,3 tone na hektar in je bil za skoraj dve toni večji od pridelka sorte »Bintija« kot standardne sorte. Sorta »Tone« daje velik pridelek, nastavlja gomolje zgodaj in je zato primerna tudi za pridelavo srednje ranega krompirja. Zaradi jedilne kakovosti, trdi Kmečki glas, je primerna za prehrano do spomladanskih mesecev. Za dolgo skladiščenje, nad 180 dni sorte »Tone« ne priporočajo, saj v aprilu in maju močno kali in zato kakovost upade. Sorta ni zahtevna glede pridelovanja. Gomolji so veliki, podolgovato ovalni, rahlo sploščeni, s plitvimi očesi, barva mesa je svetlo rumena. Posebno primerna je za praženje.

Druga sorta, ki je bila priznana v januarju lanskega leta, se imenuje »Kresnik«. Uradno je bila preizkušena v letih 1985 do 1987 in je po svoji značilnosti namenjena predvsem vrtničarjem in pridelovalcem, ki oskrbujejo tržnice s svežim krompirjem. Zaenkrat sicer ne pridelajo dovolj semenskega krompirja te sorte in ga je zato težko dobiti v semenarnah.

—o—

Medtem ko pišemo, je znan le en finalist svetovnega nogometnega prvenstva. Proti pričakovanjem in napovedim se je v finale uvrstila Argentina. Premagala je Italijo s 3:2, in sicer po podaljških

samo od živilskih nakaznic brez črne borze? Jaz, škof ne morem izhajati samo s tem, kar mi daje »annonaria« in Vi. gospod general, ste prvi in verjetno edini Italijan, ki pravi, da mu zadostujejo racionirani obroki in da si nič ne pomaga s črno borzo ...« (Prepir je nastal namreč, ko je škof šel obiskat slovenske in hrvatske deportirance ter protestiral, da pustijo jetnike tako stradati in da se utegnejo jutri maščevati, ker v njih domovini, to je v Julijski krajini, že divja protiitalijanska rezistenca).

Poleg črne borze je zelo vzcvetela tista literarna zvrst, ki ji dialektično pravimo »vici«, pravilneje bi bilo reči smešnice, hudomušnice, neprave anekdote, po italijansko pa »barzellette«. Naj omenim le tisto, ki je resnična anekdota.

Nastala je, ko se je pokazalo, da je na bojiščih sreča postala opoteča. Kadar so kaj napredovali Mussolinijevi osemmilijski bajoneti, so kratkovidnejši Italijani bahavo dvigali glave, Slovencem pa so potemneli obrazi. Kadar je šlo na bojiščih slabo, so se Italijani držali kislo, Slovencem pa so žarela lica. Tedaj se je, vsaj v goriškem mestu, rodilo sledeče ocenjevanje političnega vremena: Če je Italijan vprašal Italijana, kako kaj gre (kjerkoli že — na bojiščih ali v aprovaciji), je vprašani odgovoril: »Basta guardare gli Slavi in faccia ... e saprai come vanno le cose ...« (Dovolj, da pogledaš Slovencem v obraz, pa boš zvedel, kako naj gre).

(dalje)